

F O A I E

пентрѣ

МШТЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 12.

Luni, 20. Martie.

1844.

К Ъ В Ъ N T

пентрѣ desciderеа кърсълѣ de istorie na-
cională дн академия мѣхалевѣ.

(Брмаре.)

Негрешит кѣ исторія Спартїи, а Ате-
нїи, а Ромїи аре маї мѣлт интерес декѣт
а поастрѣ пентрѣ тот стрѣнѣл; дїнтеї
пентрѣ-кѣ Гречїи шї Романїи сѣлт поа-
реле, каре пѣпѣ акѣм ресѣмѣ чївїлїсацїа
шї лѣтеа векиѣ; ал доїле пентрѣ-кѣ дн-
рїрїреа лор ѣпкѣ пѣпѣ асѣзї се пѣстреа-
зѣ асѣпра поастрѣ прїп правїлїле релїцїоа-
се шї чївїле, прїп шїїнѣ, прїп арте, прїп
пѣпѣлт че ле ам мощенїт дела дѣпшїи,
шї днсѣкрїшїт пентрѣ-кѣ тоатѣ инстрѣ-
кїа класїкѣ а жѣпїтїи ѣпкѣ асѣзї се ра-
зѣмѣ пе исторїа Гречїлор шї Романїлор,
шї маї алес пентрѣ-кѣ фантеле ачестор
попоаре с'аѣ скрїс де нїше варвацї ка Гѣ-
чїдїд, ка Тачїт, ка Тїт Лївїе. Сѣвт ачесте
прївїрї еѣ сїпгѣр мѣртѣрїсеск интересѣл
ѣпїверсал а исторїеї грече шї романе; дар
дн че се атїнѣ де кѣражѣл indivїдуал,
де дндрѣспеала фантелор, де статорнїцїа
ангѣррїи, де марїнїмїа шї вѣрѣвдїа Вое-
возїлор пострї, карїи де шї пе ѣп театрѣ
стрїпїт шї кѣ мїчї мїжлоаче, аѣ сѣвѣршїт
лѣкрѣрї вѣрїше дн тоате ачесте, Domnї-

лор мѣї, пѣ мѣ тем de a зїче кѣ исторїа
поастрѣ ар фї маї жос декѣт исторїа а орї
шї кѣрїї попор векиѣ сѣѣ поѣ. Лѣпта на-
цїоналѣ а Ротѣнїлор карїи, маї трїї веа-
кѣрї, аѣ апѣрат кѣ савїа крещїпѣтатеа дн-
протїва тѣтѣлор пѣтерїлор Ісламїстѣлї,
Domnїа лѣї Александрѣ чел вѣп шї а лѣї
Мїрчеа чел вѣтрѣп акѣрора пѣте ресѣпѣѣ
дела Мареа Балтїкѣ пѣпѣ ла порцїле Вї-
занцїеї, стрѣлѣчїтеле фанте а ѣпѣї Стефан
чел маре, вѣлнда фїгѣрѣ а лѣї Nearѣ В.
В. кареле ка Лѣдовїк XII. а Францїеї лѣ-
сѣ сѣѣтѣвїрї фїїтлї сѣѣ кѣм сѣ domneаскѣ,
авдїкареа лѣї Петрѣ Шкїонѣ каре префе-
рѣ сѣ се сковоаре де пе тропѣл Молда-
вїеї, декѣт сѣ пѣтѣаскѣ вїр Тѣрчїлор,
кїпѣл мѣреѣ шї днтокмаї ка ал лѣї Ахїл
а лѣї Мїхѣї ветеазѣл, сїпгѣрѣл воевод че
ажѣвсе а ѣпї пѣрцїле Дачїеї веки, шї а
се пѣтеа днтїтѣла Мїхѣїл кѣ мїла лѣї Дѣ-
тнезеѣ, Domn Валахїеї, Молдавїеї шї Тран-
сїлванїеї, іпїма де ероѣ шї цепїл вѣрѣвѣ-
теск а Doампелор Елена шї Флорїка, па-
трїотїстѣл преотѣлї Фаркаш шї днпалта
днделенчїзне а лѣї Мїрон Костїн, кареле
кѣ ачееашї мѣпѣ пѣрта савїа спре анѣ-
рареа патрїеї, шї кондеїл спре скрїереа
апалелор нацїонале, рївалїтатеа пѣмаї спре
вїне а Domnїлор Матеї шї Васїлїе, мареле

планѣри спрѣжѣните де маї таланѣри а лѣи Шерван Кантакзѣно, пентрѣ каре тронѣл Валахѣи се пѣреа преа мѣк, шѣ рѣвнѣа тронѣл Бѣзандѣи, апѣрареа а повѣспрезеле пѣлѣешѣ дн четатеа Неамѣлѣи, днпротѣва армѣи днтрѣцѣи а лѣи Совѣекѣи, мѣнтѣиторѣл Вѣенѣи, тоате ачесте фѣгѣри, тоате ачесте фапте ар мерѣта мѣрареа кѣар шѣи а стрѣинѣлор, кѣнд ѣсторѣа поастрѣ ар фѣи маї вѣне кѣпоскѣтѣ. Вроѣцѣи днсѣ вѣи интерес де роман, варѣетате де днѣтѣмплѣри, епѣсодѣри патетѣче, трагѣдѣи каре сѣ вѣ скоате лакрѣмѣ дѣн окѣи, грозѣвѣи каре сѣ вѣ рѣдѣче пѣрѣл пе кап, апоѣ пѣ воѣѣ а вѣеа трѣвѣнѣцѣ декѣт сѣ вѣ повестеск крѣзѣимѣе шѣи вѣеаца аванѣрѣерѣ а лѣи Влад Чепеш, тоартеа вреднѣкѣ де вѣи принцип а лѣи деспот Ераклѣдѣл, domnia лѣи Александрѣ Лѣпѣшнѣанѣ, днтрареа Казачѣлор сѣвт Хмѣлѣнѣкѣи дн Молдова, каре сѣнгѣрѣ есте о поетѣ днтрѣагѣ, пѣвѣлѣрѣле Татариѣлор, тѣѣереа лѣи Бранкованѣл шѣи а фамиѣиѣи сале, вѣна дѣн челе маї трѣсте привѣлѣнѣче че ѣсторѣа зѣивѣрсалѣ поате днфѣцѣоша, катастрофа лѣи Грѣгорѣ Гѣка, дн кареа се днѣтѣмѣнѣше тот неперѣвѣзѣтѣл драмѣи, шѣи кѣте алте счѣне грозаве шѣи вѣимѣтоаре, кѣте алте днѣтѣмплѣри де чел маї маре интерес кѣар пентрѣ индѣферѣнѣцѣи.

Пе лѣнгѣ ачесте, ѣсторѣа рошѣнѣаскѣ маї аре вѣи интерес шѣи маї зѣивѣрсал. Патриа поастрѣ, прин о вреднѣкѣ де тоатѣ жалѣеа соартѣ, аѣ фост менѣтѣ дѣн чеа маї вѣтѣрѣлѣтѣ векиѣе сѣ фѣе театрѣл пѣвѣлѣрѣлор шѣи а рѣсвоаѣлор стрѣинѣлор. Днѣинѣтѣеа вѣлѣатѣлѣи крѣдѣнѣеск гѣсѣм пре Дарѣе, пре Александрѣ чел маре, пре Лѣсѣнах лѣитѣндѣсе кѣ Дачѣи, акѣрора пѣтѣдѣат лѣам мошѣенѣт поѣ. О сѣтѣ де анѣ дѣпѣт

Хрѣстос днѣтѣлѣнѣм пре Дечевал, чел маї днсѣмнат рѣгѣ варвар каре аѣ фост вреодатѣ, маї мѣрѣец, маї вреднѣк де а фѣи пентронѣл Ромѣи, декѣт мѣнѣшѣи зѣрманѣи а лѣи Авѣгѣст. Дн адеѣтѣр ачест Дечевал мерѣта атѣт де пѣдѣин пѣтѣмеле де варвар кѣт шѣи орѣ че алт варват маре каре дорѣнѣе а шѣи чѣвилѣса царѣа. Есте варвар, зѣче Домнѣл Сен-Марк Цѣрардѣн, ачѣла каре сѣвт Домѣциан, вѣрѣитор лѣцѣиоанѣлор романѣе, черѣа ка днпѣтѣратѣл дн лок де вѣр, сѣи трѣматѣтѣ мѣщѣри шѣи лѣкѣрѣиторѣи де тот фѣлѣл, атѣт дн арѣеле рѣсвоѣлѣи прекушѣи дн ачѣле а пѣчѣи? Есте вѣи варвар ачѣла каре, днѣинѣтѣеа де а днчѣне рѣсвоѣлѣ днпротѣва Романиѣлор, кѣзѣта пѣлѣтѣ дн фѣндѣл Асѣиѣ алианѣца зѣнѣи алт дѣшман а Ромѣи, а рѣгѣи Партиѣлор?“ Пѣлѣтѣ аколо се днѣинѣдеа политѣка ачѣстѣи варват днсѣмнат. Днсѣтѣ вѣи ероѣ маї маре се порнѣнѣе асѣпра лѣи; Дечевал трѣвѣие сѣ се плѣче, патриа и се сѣпѣне, шѣи невроѣнд а о вѣеа роавѣ, ел каре о цѣнѣсѣтѣ словодѣтѣ шѣи мѣндѣрѣ кѣ лѣвоа вѣр кѣар дѣла домнѣиторѣи лѣнѣи, дншѣи дѣтѣ сѣнгѣрѣ тоартеа, шѣи скапѣ де а фѣгѣтра дн трѣзмѣлѣ лѣи Траѣан, сѣнгѣрѣл днпѣтѣрат пѣгѣн, пре кареле, дѣн причѣна вѣртѣцѣилор сале, крѣдѣнѣиѣи а аѣ пѣс дн раѣѣ. Аша, Домнѣлор мѣи, се сѣлѣршѣнѣе рѣсвоѣлѣ Дачѣлор, вѣна дѣн епохеле челе маї импортанѣте дѣн ѣсторѣа Ромѣи. Пѣлиѣе чел тѣлѣтѣр днтрѣѣна дѣн скрѣисорѣле сале, пе дѣтѣ идеѣа чеа маї дреанѣтѣ дѣспре ачѣст кѣтпѣлит рѣсвоѣиѣ, дн каре ера сѣ се хотѣрѣаскѣ причѣна чѣвилѣсациѣи шѣи а варварѣиѣ. Канѣнѣис, зѣнѣл дѣн приѣтинѣи сѣи, фѣчѣеа о поетѣ асѣпра ачѣстѣи рѣсвоѣиѣ; Пѣлиѣе дн днѣеампѣлѣ дн днтрѣепрѣндѣереа са „Аѣ дреанѣтѣте, дн скрѣе, сѣ еѣ ачѣст сѣжет; пѣ

есте алтѣл маї поѣ, маї богат, маї дн-
тинс, маї поетик ши воїѣ зиче днзшн маї
фавѣлос, такар къ тотдеавна адеврѣт.
Веї авеа а зѣгрѣви капалѣрї сапате дн
ниѣ цѣрї некѣноскъте, подѣрї арѣкѣте
пенѣтрѣ ѣнтѣиши датѣ пе флѣвиї рѣпиде,
лагере ашезѣте дн мїжлокѣл зѣор тѣпцї
неапропїедї пѣлѣ атѣнче, зп рїѣ сїліт сѣ
фѣгѣ, сїліт сѣ се ошоаре, дар каре шоаре
къ тот кѣражѣл сѣѣ. ши днсѣвршїт дозѣ
трїзмѣрї: зпѣл кареле фѣ чел ѣнтѣїѣ пре
кареле Романїї дн кѣдїгарѣ асѣпра Да-
чїлор пѣлѣ атѣнче неврїѣцї, ши челалат
каре фѣ чел де пе зрѣт дн каре вїрѣн-
да їспрѣвїсе пеїреа ачестѣї попор. Грѣ-
татаѣ есте ка сѣ те подї цїнеа деопотрї-
пѣ къ тѣрїнеа сѣжетѣлї.“ Патѣвѣ къ а-
чест поет с'аѣ перѣѣт; ел ар фї пѣтѣт
сѣ пе дее о тѣлцїне де детаїлѣрї асѣпра
ачестїї лѣпте.

Трече о сѣтѣ де апї, ши патрїа поа-
стрѣ скїмѣтѣ дн колонїе романѣ днче-
пе а се фаче театрѣл знде соарѣ Импе-
рїеї се хотѣреѣ де кѣтрѣ варѣварї; ла
Дѣпѣре есте лѣпта днѣре варѣварїе ши
чївїлісаѣїе. Аланї, Аварї, Генїзї, Годї, Хзнї,
Лотѣварзї, Бѣлгарї, пре тоцї ачестїї дї
ведем треќѣнд ши ретреќѣнд прїн церїле
поастре, сѣшїїнд зпа дѣпѣ алѣ имперїа
Чесарїлор, рѣсїпїндѣо дн зрѣт де тот,
ши префѣќѣнд днсѣвршїт фаѣа Еѣропїї.
їсторїа тѣтѣлор ачестор пошоаре варѣваре,
каре есте лїпїтѣ къ днчепѣтѣл тѣтѣлор
нацїїлор поѣе, ар рѣшѣнеа днѣтѣнекоасѣ,
даќѣ пѣ с'ар деслѣшїї прїн їсторїеа ромѣ-
неасќѣ.

Дн времїле модерне еарѣшїї vedem
Молдавїа ши Валахїа менїте ка ши дн тїм-
пѣрїле де демѣлт а фї लोकѣл лѣпѣлор

челор маї сѣпѣероасе. Зїгѣрїї, Полонїї
аѣ хотѣрѣѣт аїче чеа маї маре парѣе а
рѣсѣвоаселор лор къ Тѣрчїа. Сѣѣт зїдѣрїле
Хотїпѣлї, Совїедкї кѣщїгѣ ренѣтацїа мї-
лїтарѣ, каре пе зрѣт дн кїамѣ пе тро-
пѣл Іагелонїлор. Имперїалїстїї модѣенїторї
Зїгѣрїлор, кѣлегѣ еарѣшїї дн цѣрїле поа-
стре челе маї фрѣшоасе трофее асѣпра
Останїлор. Вїне днчепѣтѣл веакѣлїї ал
оїтспрезечеле, ши Молдавїа vede фїгѣра
чеа маї тѣреаѣ дїн тоате, а лѣї Петрѣ
чел маре. Де атѣнче маї тоате вїрѣнцїле
Рѣсїеї асѣпра Тѣрчїеї се кѣщїгѣ дн прїа-
чїнатѣрї; вѣтѣлїле, трактатѣрїле, ценералїї
їзѣѣндїторї а ачестїї пѣтерї поарѣтѣ
пѣне де локѣрї ромѣнцїї. Nime dar пѣ
поате тѣгѣдѣї їтересѣл зпїверсал а зпїї
їсторїї, каре пе днфѣѣшоазѣ ниѣ днѣтѣм-
пѣрїї аша де їмпортанте, ниѣ вѣрѣвацїї
аша де стрѣлѣѣцїї, ниѣ нацїїї аша де пѣ-
тероасе ши деосеѣїте, каре тоате пе пѣ-
тѣлѣтѣл патрїеїї поастре аѣ лѣсат зрѣне де
тречереа лор, монѣментѣрїї де екїстїнѣа
че аѣ авѣт, вїне кѣѣлїтѣрїї саѣ влѣстѣ-
тѣрїї, зпеле ши алтеле мерїтате прїн фа-
черїле де вїне саѣ прїн рѣѣтѣцїле че пе
аѣ лѣсат.

Днсѣ къ кѣт ачестѣї їсторїе есте їн-
тересантѣ, къ атѣта есте ши греа де дн-
фѣѣшоат; ши къ тоате ачесте еѣ дндрѣз-
неск а прїїмї асѣпра меа о сарчїнѣ аша
де маре; нїмене пѣ сїмте маї вїне декѣт
нїне, кът еа есте маї пре сѣс де пѣтїнѣа
меа. Лас къ кїар слаѣл меѣ талант есте
недестоїнїк де а трата дѣпѣ кѣѣїнѣѣ зп
асемїне днпалт сѣжет, дар кїар днпрѣѣїѣ-
рѣрїле дїн афарѣ сѣлїт днпротїѣа меа.
О сїнгѣрѣ їсторїе комплетѣ ши сїстематїкѣ
пѣ авем ѣлкъ деспре Ромѣнїї; дн-

*)

свиш ширѣа Domnilor нѣ есте ъпкъ класификат ши статорничѣт прип фѣкмѣа зпѣи критиче съпѣтоасе. Докментѣриле офичѣале ши актѣриле пѣвлѣче, каре сѣлт чеа ъптъ ши чеа маѣ пѣтерникѣ довадѣ а адевѣрѣрипор историче, не липсескѣ къ тотѣл; дѣи причѣна деселор револѣцѣи, каре дѣп атѣтеа рѣндѣри не аѣ пѣстѣит патрѣа, еле сѣлт пердѣте пентрѣ тотдеазна, саѣ дѣп рѣцѣиате прип дерѣи стрѣине, не ла партѣкѣларѣ саѣ дѣп тѣпѣстѣри, саѣ дѣп бѣвѣлиотечѣле Ѣнгарѣеѣ, Полонѣеѣ, Трансѣлванѣеѣ, а Москвѣеѣ, Петерсѣвѣргѣлѣи, Виѣни ши кѣар а Стокхолмѣлѣи. Аша дѣп дѣп липса ачестор ѣсвоаре де кѣпѣтѣние, ноѣ нѣ авет декѣт летописѣдѣле дерѣи ши исторѣиле Ѣнгарѣеѣ, Полонѣеѣ ши Тѣрчѣеѣ, къ каре патрѣа поастрѣ аѣ стѣтѣт дѣп стрѣнсе рѣлацѣи, дѣп ши ачесте ѣсвоаре сѣлт ъпкъ департе де а фѣи десѣвѣршѣте. Хронографѣриле ромѣпѣнѣи, дѣп че се атинѣе маѣ алес де ъптъиле тимпѣри а припчѣпателор, нѣ се потрѣвескѣ ниѣи де кѣтм къ авторѣи стрѣинѣи, нѣ се потрѣвескѣ шакар дѣптре дѣпселе. Исторѣиѣи веки Ѣнгѣрѣи, Полонѣи ши Тѣрчѣи нѣ кѣспрѣндѣ, пре кѣтм се дѣпделѣе де ла сѣне, декѣт фрагментѣри деспре ѣсторѣа поастрѣ, ши ачесте ъпкъ адез дѣптѣпекате прип дѣхѣл партѣдѣи ши а зрѣи. Не маѣ рѣтѣпѣлѣ ъпкъ ѣсторѣиле, овсерѣвацѣиле историче, кѣлѣторѣиле пѣвлѣкате деспре дерѣиле поастрѣ де деосѣвѣдѣи стрѣинѣи дѣп деосѣвѣте лимѣи; ачесте сѣлт ажѣторѣл де кѣпѣтѣние пентрѣ компѣнѣереа апалелор нацѣонале, ши маѣ алес скрѣерѣиле лѣи Гевардѣи ши а лѣи Енгал, карѣи прип остѣнитѣоареле лор лѣкѣрѣри аѣ мерѣитат вѣне де ла Ромѣни. Липса чеа маѣ марѣе ни сѣр пѣтеа дѣндепѣлини прип непредѣителе зврѣжѣри а лѣи Самѣл Клаѣн ши

а лѣи Георгѣе Шѣнкаѣи, актѣрора вѣеацѣ нѣаѣ пост декѣт о лѣпгѣ лѣпѣтѣ ши о дѣптреагѣ жѣртѣфѣ пентрѣ патрѣе; дѣп дѣи непорѣчѣре ачесте тѣлт дорѣте ши тѣлт адептате скрѣисе пѣлѣп акѣтм нѣаѣ ешиѣт де сѣвт тѣпар, ши кѣтм тѣ тем нѣ вор еши ъпкъ тѣлтѣ време.

Не лѣпгѣ гревѣтатеа сарчѣниѣ че се причѣнѣеде прип хаосѣл атѣтор матѣриале аша де дѣпфѣлѣрѣте, аша де дѣп рѣцѣиате, аша де дѣпкѣркате ши кѣте одатѣ ши аша де сѣрѣче, апоѣ се маѣ дѣпфѣцѣоналѣ ши дѣпдаторѣриле че се чер де ла орѣ че ѣсторѣк, фѣрѣ прѣвѣре асѣпра фортѣи де афарѣ, адекѣ талантѣл ши стѣлѣл компѣнерѣи. Лѣвчѣан пѣскѣт сѣвт Траѣан чере зрѣтѣоареле калѣтѣцѣи ши даторѣи де ла зп вѣп ѣсторѣк. Ел вреа ка ѣсторѣкѣл сѣ фѣе дѣпделѣпт, сѣ аѣвѣ сѣнтѣментѣл кѣвѣпѣцѣилор, сѣ шѣе а гѣндѣи ши ашѣ дѣпфѣдоша гѣндѣриле, сѣ фѣе кѣпоскѣт дѣп трѣвѣиле политѣче ши милѣтаре; сѣ фѣе словод де фрѣкѣ ши де амѣвѣдѣе, пѣлѣпѣчѣос мѣтѣи саѣ амерѣнѣцѣриѣи, сѣ спѣѣе адевѣрѣл фѣрѣ слѣвѣчѣѣне ши фѣрѣ амѣрѣе, сѣ фѣе дрепт фѣрѣ аспрѣте, чѣпсор фѣрѣ одѣрѣе, ши фѣрѣ клеветѣре; сѣ нѣаѣѣт ниѣи дѣх де партѣдѣ, ниѣи дѣпсѣши дѣх нацѣонал; дѣп вреѣл, фѣрѣ стѣпѣл, фѣрѣ правѣл, фѣрѣ прѣвѣре кѣтрѣ опѣниѣа времѣи сале, ши нескрѣпѣнд декѣт пентрѣ стѣма оаменѣлор къ дреапѣтѣ жѣдекатѣ, ши пентрѣ лѣвѣа вѣиторѣиѣи.

Ачесте сѣлт дѣпсѣширѣиле зпѣи вѣп ѣсторѣк; дѣп вреѣтеа лѣи Лѣвчѣан поате къ се дѣп тѣпѣла ла тѣлѣцѣи; дѣп астѣзѣи, кѣнд егѣоѣстѣл ши амѣвѣдѣа дѣптѣпекѣ талантѣриле че ле маѣ тарѣи, пѣцѣинѣи сѣр гѣсѣи карѣи сѣ ле а дѣвѣне. Фѣрѣ сѣ вроеск саѣ сѣ тѣ пот пѣпѣ

таї сѣс, саѣ такар деопотривъ кѣ алції, сокот кѣ пѣтїи вецї лѣоа реѣ дикредитцареа че въ даѣ, кѣ реѣл шї мїнчїзна пѣ вор гѣсї нїчї одатъ дн міне зн апѣрѣтор, шї кѣ тотдеазна тѣ воїѣ сїлі а въ спѣне адеѣврѣл, характерѣл прїнціпал а історїеї; еар кѣнд пѣл воїѣ пѣтеа зїче, воїѣ тѣче шї Двоастрѣ вецї днделеце пентрѣ че. Дшїи вецї ерта пѣтаї о мїкѣ плекаре пентрѣ пація теа, фѣрѣ днѣсѣ сѣ крѣдедї кѣ ашї депатѣра фаптеле, саѣ кѣ ашї ексѣза а чеѣа че мерїтѣ окарѣ. Днѣсѣ, кѣм зїче Карамзіне пре кареле пѣ тѣ пот опрї де ал днпрѣтѣга аша де дес, „сїмтїментѣл де пої шї ал пострѣ днѣсѣфлецеазѣ пове- стїреа; пентрѣ-кѣ атѣт о пѣртїнїре гроасѣ, партеа знїї дѣх слаѣ шї а знїї сѣфлет фѣрѣ днѣлцаре, есте несѣферїтѣ днѣрѣн історїан, пре атѣта дї афлѣт кѣлѣврѣ, енердїе шї днѣкѣптаре кѣнд їзѣїреа патрїеї дї днѣреантѣ кондеїѣл. Нїчї одатѣ пѣ ва фї сѣфлет дн каре сѣ пѣ домнеаскѣ ачест сїмтїмент џеперос. Дн Тѣчїдїд пої vedem totdeазна зн Атенїан; Тїт-Лївіе есте пѣрѣреа зн ро- ман.“

Дн міне вецї гѣсї зн ромѣн, днѣсѣ нїчї одатѣ пѣпѣ аколо, ка сѣ конпрїѣѣз ла спорїреа romano-манїеї, адекѣ mania de a ne пѣмї Romanї, о патїтѣ каре домнеѣ асѣзї маї алес дн Трансїлѣванїа, шї ла знїї дїн скрїїторїї дїн Валахїа. Петрѣ Маїор, де ферїчїтѣ адѣчере амїте, прїн карта са деспре днчепѣтѣл Ромѣнїлор, пѣблїкатѣ пентрѣ знтѣїашї датѣ ла апл 1812, ка зн- воѣ Моїсе аѣ децентат дѣхѣл націонал, морт де маї мѣлг де зн веак; шї лѣї дї сѣптем даторї кѣ о mare парте а їмпѣлѣсѣлї па- трїотїк че де атѣнче с'аѣ порнїт дн тѣс- треле провїнчїї а векиї Дачїї. Пе де алтѣ

парте днѣсѣ аѣ авѣт шї неїновата непоро- чїре сѣ продѣкѣ о скоалѣ, дестѣл де нѣте- роасѣ, de Romanї пої, карїї фѣр' ашї прї- жїнї зїселе кѣ фаптеле, сокот кѣ трагѣ ре- спектѣл лѣмїї асѣпрѣме'шї, кѣнд стрїгѣ кѣ се трагѣ дїн Romanї, кѣ сѣпт Romanї. шї прїн ѣрмаре чел знтѣїѣ попор дїн лѣте. Ачеасѣт манїе с'аѣ днпїнс пѣпѣ аколо, дн- кѣт знїї дшї дѣсѣшескѣ кїар шї фаптеле шї історїа вѣтрѣнїлор Romanї дела Ромѣлѣс шї пѣпѣ ла Ромѣлѣс-Авгѣстѣл. Аша D. Арістіа, пре кареле дн чїнстеск каѣн тра- дѣкѣтор а знїї пѣрѣдї а Іїадїї, днѣрѣн поет епїк знїк дн фелѣл сеѣ, ексалтат де зн ентѣсіаст пѣдїн потрїѣт кѣ зн Roman, D. Арістіа зїк, нѣтеѣе Ромѣн пре Лонгїн Сѣташѣл Roman, кареле аѣ стрѣпѣнс коаста Домѣлѣї пострѣ Ісѣс Хрїстос, кѣнд ера рѣстїгнїт пе крѣче, шї пѣшї поате асѣнде ѣзѣрїеа кѣ чел знтѣїѣ крещїн аѣ фост зн ромѣн.

(Ва зрма.)

БѢКѢЦІ ДІН ІСТОРІА БѢТѢЛБІ.

В е к і м ѣ а.

(Ѣрмаре.)

Авїе сѣ поате крѣде, че четїм шї де- спре авѣдїа Ромїї. Скрїе Плѣтарѣ, кѣтѣкѣ їн тїмпѣл лїї Крассѣс, кареле одатѣ пентрѣ оспѣтареа попорѣлї Roman аз аѣдерѣт 10,000 месе, ачела нїчї пѣ се дїнеа от авѣт, кареле пѣв фост їн старе а пѣтрї дїн венї- тѣл сѣѣ о оасте їнтрагѣ де армадї. Ачелашї Крассѣс пѣтаї локѣрї ла кѣшп авѣа де 1,614,583 ф. днрг. Деспре авереа лїї Сепека се скрїе, кѣ ар фї трѣкѣт прѣсте 2,400,000 ф. днрг. Вістіерїа їмпѣрадїлор

дъпъ стареа, ши пѣтереа лор чѣа иналтъ, инкъ трѣвѣа съ фѣе несокотитъ де маре. Азгѣст аз къпѣтат де мошенире, саз аз херезит 32,000,000 ф. шриг., Тиверіе 21,700,000 ф. шриг. аз лѣсат ла моартеа са. — Ши Калігѣла тоате ачесте ле аз щѣт прѣда интрѣн ан пѣмаі. Канд аз ажѣнс Веспазіан не трон, аз сокотит сѣма дѣрилор саз плѣцлор, де каре аваа статѣл лѣпсъ, ши ачесте ин вані де акѣм сѣіе престе 322,000,000 ф. шриг.

Ин тимпѣріе ачеле неспѣса кѣтѣме де азр ши арцінт, стоарсъ дѣн сѣл пѣмѣнтѣлѣ, фѣръ инкѣпѣр маре ажѣнѣа ин тѣлні пѣціне, ши ин пѣртѣчеле тѣрѣнте, къ вані не инторкѣндѣсе прѣн репедѣл кѣрс нѣ се родѣа аше таре.

Интрѣвѣнѣарѣа ачестор металѣ маі вѣртос ѣра ин пѣціле челор Марі, ши саз се трѣміѣа ин алте пѣрці а лѣмѣі спре кѣмпѣрареа прецоаселор лѣкѣрѣ де номпѣ, ши де лѣкс, саз се интрѣвѣнѣа спре пѣлпѣрѣа вѣртѣѣі ши амѣпѣрѣа крѣдѣнѣі чѣі статорнѣче, саз се пѣстра де зпѣі, ка рѣмѣшѣде ле лор чѣеле прѣдѣтоаре съ айѣ чѣ рѣсѣні, пѣлпѣ кънд мѣі пѣлѣтерате ачелора, каріі къ трѣдѣ крѣнтъ интре лѣите къ прѣтеждѣі де моарте ле скотеа пре фаѣа пѣтѣлпѣлѣ, съ амарнѣкъ волнѣіе ши сѣпѣнѣре сѣ ѣѣта чѣа де фер еші тѣрѣіеа вѣаѣа, не кареа ши сѣпѣрѣі шѣо вѣлѣстѣма.

Дѣпъ ачесте сокотит а фѣі лѣкѣрѣ вѣрѣнѣк де щѣт, де знде, кѣм, ши къ че мод, саз не че кале се пѣтѣа кѣдѣга ин тимпѣрле ачеле веѣі атѣта тѣлѣіме де азр ши арцінт? Ачаѣта а ноаѣтрѣ щѣнѣаре ва инфѣа нѣше ѣрѣнѣнѣі, саз вѣкѣдѣі, а Історіѣі

вѣтѣлѣі дѣн тимпѣрле ачеле, деспре каре сѣнт маі пѣнѣте инсѣмнѣтеле ноаѣстре датѣрѣ.

Нѣ се паре а фѣі аѣвѣрат ачѣа, кѣмкъ металѣле челе де фѣрѣнте, саз повѣле, маі инѣіе ин пѣрѣіме де кѣтрѣ рѣсѣрѣт а Асѣіі ши ин Егѣпт аз инчѣнт а фѣі кѣпоскѣте.

Еродот. сѣпѣнд деспре импѣрѣіеа дѣрилор, сѣпѣсе де Даріе, ин Прѣнѣпѣте ши Цѣнѣтѣрѣі, аратъ ши кѣт азр ши арцінт ѣра арѣкѣат ка даѣе анѣарѣе престе цѣнѣтѣрѣіе ачеле. Не партеа ачѣа а пѣтѣсѣратѣі Імпѣрѣѣі, кареа кѣпрѣндеа Персѣа, Сѣверѣа, Тартарѣа ши дѣнколо де Гангес тот че ѣра кѣпоскѣт ин тимпѣл лѣі Даріе, атѣта даѣе ѣра арѣкѣатъ, кѣтъ не жѣмѣтѣте чѣеалалтъ импѣрѣѣіе. Аѣвѣрат, къ токѣма ачесте сѣ пѣрѣіме лѣмѣі, ин каре ши акѣм се афлѣ нѣше зрѣме де вѣтѣрѣі дѣн тимпѣрле вѣтрѣжѣе. — Апеле кѣргѣтоаре дѣн тѣнтеле Таѣрѣс фѣръ индоѣалъ дѣчѣа тѣлѣт азр къ сѣне, пѣптрѣ ачѣа не рѣпеле ачестора фоарте тѣлѣі се дѣпрѣндеа къ спѣларѣа азрѣлѣі. Токѣма ин зѣлеле лѣі Еродот инкъ нѣше сѣпѣде де номѣзі нѣнѣтре тѣнѣцѣі Алтай ѣраѣ рѣнѣміте (вѣсѣтѣе) деспре аѣрѣіе сале челе де азр. Чѣі маі ноі кѣлѣторѣі ши дѣнѣтре ачѣнѣіа Гѣмѣлѣн ши Паллас аз афлат ин рѣмѣрѣіе тѣнтѣлѣі Фрал де кѣтрѣ аѣеазѣзі ши рѣсѣрѣт апрѣіате сѣмѣе а ачѣлѣі маі веѣіѣ вѣйт, ва инкъ аз дат ши де дѣрѣмѣтѣрѣіеа маі тѣлѣтор мѣі де топѣторѣі (кохѣрѣі), ин каре се топѣа металѣл. Ачаѣстѣ лѣдѣше де дѣрѣмѣтѣрѣі вѣіѣнѣі аратъ, кѣмкъ фоарте маре тѣлѣіме де оашѣні аз фост вѣнд не аколо. Кѣѣтареа дѣпъ вѣне металѣчоасе вѣнд ин деал къ канале сѣпѣтѣжѣтѣе — Stollen, — ши словозѣндѣсе ин жос къ вѣртѣже — Schacht, — скѣлеле афлате, интоѣмѣреа кѣнѣтоарелор де топѣт нѣ не

ласть а не îndoi деспре ачеёа, кѣмкѣ вѣтъл де пре аколо пікѣ іп чеа маі депъртатѣ веќіме. Съ кѣпоаце маі іпколо ші ачеёа, вѣмкѣ челе маі іпавѣте піетріі металічоасе се топѣа іп вѣі іп лонтрѣ, кѣчі іптрѣи капал вѣіт сѣпѣмѣнтѣан с'аѣ афлат пѣ пѣмаі ара-мѣ топітѣ, чі ші знеле знелте іптрѣвѣн-дате ла топіре.

Іп лѣтѣа де акѣм вѣітѣріле челе маі репѣміте сѣнт іп мѣнѣіі Ърал ші Алтай.

„Dardanii лѣкѣск іп пѣрѣіле Індіі, скріе Плініе, каре с' маі авѣте де аѣр, ші „іарѣ Сіліеніі не ѣнде се афлѣ вѣітѣл чел „кѣ арѣіпѣт мѣлат. Іп пѣмѣнтѣа Маріенілор „сѣнт мѣлате вѣі де аѣр ші арѣіпѣт, каре „Індіеніі ле лѣкрѣ іп фоарте mare іптіндере. „Ла гѣра Індѣлѣі сѣнт дѣе іпсѣле Хрісе ші „Аргіре, каре се паре, кѣ дела вѣіле челе „де аѣр ші арѣіпѣт се пѣмеск аше, пептрѣ „кѣ пѣ é де а се пѣтѣ креде, кѣмкѣ фѣндѣл „ачелор ар фі тот пѣмаі де ачел метал.“

Егіптѣл, авѣдїѣа де метале, кареа Ѧ авѣа іп фроарѣа са, ші о кѣдїгасе пріп не-гѣсторіе дїп алте дїнѣтѣрі, кѣ Егіптеніі кѣ економїѣа кѣмпѣлѣі ші кѣ мѣлѣфѣпѣтѣріле іптрѣкѣнд пре тоді вечініі сѣі ші іптрѣ а-чещіа ші не знеле поноаре вѣітоаре, ѣра лѣкрѣ фіреск, кѣмкѣ пріп іппрѣмѣтѣата скім-варе а кѣдїгѣрілор ші індѣстріілор іптрѣ ачеёа мѣсѣрѣ сѣ кѣргѣ аѣрѣл ші арѣіпѣтѣл іп Егіпт, іп каре ёі споріа дїп зі іп зі кѣ лѣкрѣгѣра пѣмѣнтѣлѣі сѣз іп агрікѣлѣтѣрѣ ші іп індѣстріѣа мѣлѣфѣпѣтѣрілор. Іп дї-пѣтѣріле Нѣвіѣі ші Етіопіѣі вечіне кѣ Егі-птѣл, фоарте се лѣдїсе вѣітѣл, преќѣм а-чѣста ші дїп дескоперіріле кѣлѣторілор че-лор маі поі се кѣпоаце. Аратѣ, аѣр, маі тѣрзіѣ ші фѣр іп фоарте mare кѣтїме сѣз скос дїп вѣіле ачесте.

Не лѣвгѣ ачесте дїрїнде пѣ се поате сѣ пѣ не вїѣѣ аміпте ші іптрѣпрїндерїле челе маі де кѣрѣнд а вїде-країлѣі дїп Е-гіпт: пріп о вѣіре індѣстріоасѣ а скоате аѣрѣл ші дїп хѣлмеле челе іптіпсе де а-рїпѣ пріп денертѣріле егіптене.

(Ва ѣрма.)

НѢОРЪЛ ШІ ФЛОАРѢА,

са ѣ

Богатѣа немїлостїв.

Кѣлѣѣра есте іѣте, кѣмпїіле ѣскате,
Маї нічі зн пѣор пѣ вїне с' адѣкѣ пре пѣмѣнт.
Рѣкоареа ші змеѣѣла, ші флорїле маї тоате,
Ѣскате де аршїцѣ, с' аплеакѣ спре морѣнт.

Авїа маї вїазѣ зна; дар нїаѣа ѣ маї стїнесѣ:
Перїнд де ѣскѣѣне, ші моартеа недорїнд,
Се 'нтоарче, се 'нковоае, ші кѣтре волѣ' аурїнесѣ
А са пѣлїтѣ фрѣнте рїдїкѣ маї мѣрїнд.

Дар іат'зн пѣор кѣ трече. Ешѣндрѣ дп фрѣтѣссеѣа ѣ
А сѣлѣ зншоаре валѣрї де нїі лѣческ колорї,
Ші 'н splendidѣ-атмосфѣрѣ ісвор с' арат' алѣѣѣа ѣ,
Ісвор де мѣнтѣіре пополѣлѣі де флорї.

Мѣрїнда 'н лѣкрѣнї стрїгѣ: „О фрате пѣор! фѣ вїне
Словоадѣ о пікѣтѣрѣ пре пептѣ'нї флѣкѣрат,
Дїп роа діафанѣ че мѣлѣ порѣі кѣ тїне,
О парте провїденѣа ші нїе 'нї а пѣстрат.“

„О пѣор фрѣтос, о! вїно ш' а теа дѣрерѣ алїнѣ.
Д' аїчі дїп асѣѣ вале пѣ шїі кѣнд те 'нлѣдѣшї,
Треќѣта дїмінеаѣѣ дела а теа тѣлїнїѣ,
Ші 'н лѣкрѣнї тѣ пре пептѣ'нї кредїшѣл'нї ѣѣрамї?

„Ѣігат.аї тѣ трекѣтѣл? О фрате пѣор, асѣлѣтѣ:
Пѣдїпѣ анѣ, фрате!.. О, іатѣ-мѣ кѣ мѣор!
Família 'нї... ш' еа моаре... Дѣререа'нї, вѣі,
е мѣлѣтѣ!“

Кѣм поѣі фї тѣ атѣт некопѣлїтїмор?“

Дар мѣндрѣ трече іѣте; а флорїі тѣпѣіре,
Де лок пѣ ва с' асѣлѣте, се 'налѣѣ ші маї сѣс,

Рѣвъъ пѣлъ ш' змѣра; е 'н крѣдъ несімпіре,
Ші крѣде дн пѣндраїѣ, къ слава ѣ фѣр' апѣс.

Ші флоареа дес сѣспінь ші фокѣл о дпеакъ,
Ші фрѣнзеле ї плѣпѣнде дн лок се 'пколъческ,
Ші пѣпѣрїнз маї скоате; дн жос фрѣнтеа дшї
нлеакъ,

Ші віаца къ парфѣтѣл d'odat' о пѣрѣсеск.

О вої чѣ о соартъ аспрѣ кѣсплїт днвенїнеазъ,
Кѣнд сарчіна дзрерїї преа греѣ в'а 'пповѣрат,
Нѣ властематїї не чеї че трѣфаш се депѣртеазъ,
Кѣнд гласѣл вострѣ ї кіамѣ, кѣчї Domѣл ї а
'псетнат!

Рѣгацї не чел дїн черзрї къ лакрѣмї зечї де сѣте
Съ нѣ ле деа ачѣеа че еї алтора даѣ;
Рѣгацї 'л пентрѣ чеї рѣї, кѣчї сѣпт пїде мїнѣте,
Кѣнд інїмеле негре а лор рѣсплатѣ 'шї іаѣ.

Вѣзѣт-адї п' ачест мѣндрѣ дн тоатѣ стрѣлѣчїа?
Прївїдї акѣт дн вале зн лак посоторѣт:
Дн апелеї зѣкѣнде къ тоатѣ грозѣвіа,
D' зн вѣпт венїт дїн черзрї ачї ел фѣ тѣрѣт.

Ші 'н мѣта ї agonie, се роагъ ка кѣсплїгѣл
Дн кѣртеа кѣрѣї Лазѣр мѣрїсе пѣрѣсїт.
Дар рѣга ї е днпїнѣс... D' атѣнчѣа осѣндїтѣл,
Петрече 'н іадѣ ачѣла дн кїнзрї греѣ мѣнчїт.

1843. Ізліе 25.

A. Zane.

Вѣдѣве шї вѣдѣвї.

Де треї орї сѣпт маї мѣлте вѣдѣве-
ле декѣт вѣдѣвїї; пентрѣ-къ чеї маї мѣлцї
вѣрѣвацї нѣ рѣтѣн вѣдѣвї, чї се днсоарѣ
їарѣш. Шїї кред къ ачѣаста ар венї де
аколо, къ вѣрѣватѣл гѣндеде дн сїне: Нічї
зна нѣ поате фї маї реа декѣт рѣпосата;
аної дар пентрѣ че съ нѣ мѣ дндрептез
еѣ? Фемеїле днсѣ кред аша: Шн вѣрѣват
аша вѣн еѣ нѣ мї воїѣ маї афла; дечї пен-

трѣ че съ мѣ фак маї реа? — Алдїї їа-
рѣш кред, къ фемеїа днтр'атѣт с'аѣ сѣ-
тѣрат де вѣрѣватѣл чел дїпѣтї, днкѣт іаѣ
трекѣт тот кѣрѣжѣл де а се маї мѣрїта,
кѣнд дїн контрѣ вѣрѣватѣл афлѣ не фемеїе
атѣт де дрѣгѣлашѣ, днкѣт е хотѣрѣт
а'шї лѣа орїшї кѣте, зна дѣпѣ алта, фї-
їндкѣ зна къ алта нѣ ле поате лѣа. —
Пѣрерїле ачѣстѣа ле афлѣт скрїсе днтр'ѣн
жѣрпал цѣрман велетрїстїк шї леам скос
ачї, пентрѣ ка съ арѣгѣт, къ нічї къ зна
дїн ачѣлеаш нѣ не днвоїт. Аѣ нѣ vede
лѣтеа къ дестѣлѣт мїраре фемеї, каре аѣ
авѣт кѣте треї патрѣ вѣрѣвацї знѣл дѣпѣ
алтѣл, токна ка шї вѣрѣвацї, карїї с'аѣ дн-
сѣрат къ треї патрѣ фемеї не рѣнд? Дакѣ
сѣпт маї мѣлте фемеї вѣдѣве, прекѣт а-
чѣаста нічї се поате нега, прїчїна есте де
о парте, къ вѣрѣвацїї прѣсте тот де мї
се наск маї мѣлцї, тор днсѣ къ мѣлт маї
мѣлцї декѣт фемеї, їар де алта къ мѣлте
вѣдѣве рѣтѣн къ прѣпчї, карїї дн дѣѣ
прївїнде пот днпедѣка о нѣѣ късѣторїе.

Септїнде векї.

Ачѣл каре е dedat a мїндї, зшор шї
жѣрѣ стрѣпѣ. Чїчеро.

Дѣлче есте шї фрѣмос, а мѣрї пен-
трѣ патрїе. Орагїе.

Чѣї рѣї фѣг де пѣкат нѣмаї пентрѣ
фрїка педѣпсеї. Платѣс.

Кѣпеле мїк де мѣлте орї дїне дн лок
шї не глїган. Овідїе.

Нѣдеждеа къ веї скѣпа де педѣапѣс,
есте чеа маї маре амѣдїре спре пѣкат.
Чїчеро.